

Att göra.

Handlingsplan Innovation

Länsstyrelsen
Västernorrland

R.U.S.
REGIONAL UTVECKLINGSSTRATEGI
FRÅMTID VÄSTERNORRLAND 2020

Diarienummer: 301-248-16

Tryck: Länsstyrelsen Västernorrland, Härnösand 2016

Denna handlingsplan går att få i alternativt format.

Förord

Vi står idag inför en rad utmaningar på global, nationell och regional nivå, såsom miljö- och klimat, demografi, integration, ekonomi och urbanisering. Stora utmaningar som kan vändas till möjligheter genom att bemöta dem med nya och bättre lösningar – satsningar på innovation!

I Västernorrland behöver vi skapa förutsättningar för innovation inom de områden där vi är starka, såsom skogsindustrin, bioekonomin och IT-området, men vi måste också se till att det finns en bredd i innovationssystemet som borgar för att det i framtiden finns nya områden där innovationer frodas.

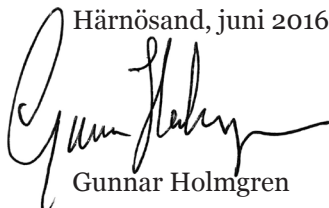
För att kunna skapa en miljö som främjar innovationer behöver vi gemensamt satsa och skapa förutsättningar för individer, företag och organisationer att våga vara innovativa. Det är ofta i gränssnittet mellan sektorer och kunskapsområden som innovationer uppstår. Därför är det gynnsamt att skapa arenor där olika aktörer kan mötas, där miljön är tillåtande och det finns acceptans för både misstag och framgång. Att vara kreativ och innovativ måste främjas redan i tidiga åldrar oavsett förutsättningar, kön eller ursprung.

Ett av de viktigaste verktygen för att främja innovationer är samverkan. En bra samverkan mellan alla regionala aktörer som arbetar med innovationsstödande verksamhet är grunden för att skapa mer innovationer och tillväxt för Västernorrland.

I länets gemensamma Regionala utvecklingsstrategi, Framtid Västernorrland 2011-2020, har vi målet att vi till 2020 ska ha en drivande samverkans- och stödstruktur för ett dynamiskt entreprenörs- och innovationsklimat på hög svensk nivå.

Den här handlingsplanen, som tagits fram av Västernorrlands sju kommuner, landsting, länsstyrelsen och andra organisationer i innovationsstödsystemet, är ytterligare ett steg mot målet och framförallt ett verktyg. Under de kommande åren kommer genomförandet av de prioriterade aktiviteterna märkbart förbättra våra chanser att nå dit.

Härnösand, juni 2016

Gunnar Holmgren
Landshövding

Inledning

Innovation handlar om att skapa nya värden för människor, företag och i samhället i stort. Innovation är med andra ord ett av grundfundamenten för hållbar tillväxt och välfärd i Västernorrland.

Handlingsplanen för innovation är ett sätt att konkretisera våra mål i den regionala utvecklingsstrategin och anger länets gemensamma prioriteringar för innovationsarbetet i Västernorrland. Handlingsplanen sträcker sig tre år framåt, till 2018, och kommer att uppdateras kontinuerligt.

Vad är innovation?

En innovation brukar definieras som;

- något originellt och principiellt nytt och unikt i sitt sammanhang
- något som skapar nytta för användaren och sprids på en marknad eller i samhället.

Innovationen kan gälla en ny vara eller tjänst. Men även nya processer för att producera en vara eller tjänst, eller en ny form av organisering, en ny marknad eller sätt att nå nya marknader, nya kompetenser, resurser eller material. Det vill säga, inom alla sektorer och branscher i samhället offentligt och privat.

Innovationssystem och innovationsstödsystem

För att fortsätta vara framgångsrik region behöver vi ett fungerande och blomstrande innovationssystem, med olika aktörer som skapar innovationer - från idé till marknad. Det omfattar även den samverkan och det samspel som behövs för att idéer ska bli innovationer. Det handlar om individer, organisationer, företag och grupperingar av dessa.

För att vidareutveckla och stötta det regionala innovationssystemet behövs ett funktionellt och koordinerat innovationsstödsystem, det vill säga de aktörer som ger support och stöd under processen från idé till marknad. Det kan handla om finansiellt stöd eller att bidra med kunskap eller kontakter. Det är av stor vikt att dessa aktörer är kompetenta och att de emellan sig har bra samarbete och samordning. Annars är risken att idébärare (potentiella innovatörer) inte har samma tillgång till stöd eller att stödaktören får minskad effekt i sina aktiviteter och insatser då flera aktörer kanske fokuserar på samma sak. Innovationsstöd ska ha fokus på företag eller idéer med tillväxtpotential, men inte allmänt fokus på nyföretagande.

Viktiga regionala organisationer som arbetar med att stödja innovationsutvecklingen är Mittuniversitetet med MIUN Innovation, Åkroken Science Park och Åkroken Business Incubator, Umeå universitet, Almi Företagspartner Mitt, SP Processum som institut, Coompanion, länsstyrelsen, landstinget och kommunerna.

Stöd till innovationsutveckling ges även via EU:s olika fonder och program till exempel Regionalfondsprogrammet, Landsbygdsprogrammet, Interreg-programmen och Horizon 2020.

Läget i länet

Tyngdpunkten i Västernorrlands innovationssystem ligger traditionellt inom processindustrin, baserat på skogsråvara, men även till viss del inom verkstad och teknik. Idag finns också en framträdande del inom tjänsteproduktionen, speciellt inom IT, bank och försäkring samt besöksnäring.

Västernorrland har flera etablerade kluster eller nätverk. Det rör främst skog och bioekonomi – som är den dominerande basnäringen i regionen – där aktörer som SP Processum och Bio Business Arena är viktiga. Vidare är IT – i vid bemärkelse – med innovationsaktörer som Bron Innovation och Fiber Optic Valley, (som ligger utanför länets geografiska område) en viktig sektor. Genom Design i Västernorrland har regionen även en viss inriktning i innovationsstödet vad gäller design och kulturella och kreativa näringar.

Historiskt har länet haft starka idéutvecklingsmiljöer via uppfinnarföreningarna som varit viktiga noder för att smala och stödja idébärarna. De utgör ett ytterligare ett komplement till innovationsstödsystemet.

Innovationsstödsystemet i länet har förbättrats under de senaste åren och aktörernas närvaro på lokal nivå är något mycket positivt. Av stor betydelse är att inkubatorn Åkroken nu etableras som en regional inkubator, med närvaro i samtliga kommuner i länet. Även länsöverskridande samarbeten med till exempel Uminova och Fiber Optic Valley är av betydelse.

Även om samverkan mellan de innovationsstödjande aktörerna uppfattas som bra, finns ett behov av att ytterligare fördjupa samverkan för att i större utsträckning skapa samhandling. Innovation är ett grundfundament för regional utveckling och det är av vikt att innovationsstödet är ett verktyg för hela länets utveckling.

Västernorrland har förbättrat sin position i Reglabs senaste regionala innovationsindex och ligger på plats 7 av länen, vilket är bättre än tidigare. Västernorrland har gott resultat gällande förnyelse- och marknadsförmåga, men sämre vad gäller grundförutsättningarna för innovation. Problematiken för Västernorrlands innovationsarbete definieras till stor del av kompetensförsörjningssvårigheter baserat på att:

- Företag har svårt att hitta rätt kompetens för att driva innovationsarbetet framåt
- Förvärvsfrekvens bland utlandsfödda, relaterat till förvärvsfrekvens hos personer födda i Sverige är låg
- Branschfördelningen är snedvriden sett utifrån ett genusperspektiv

- Låg andel personer med minst 3 års eftergymnasiala studier
- Låg andel personer som bytt arbetsgivare under de senaste tre åren

Enligt Tillväxtverkets undersökning Företagens villkor och verklighet uppges även svårigheter med finansiering och brist på egen tid vara betydande hinder för innovationsarbetet.

Enligt Tillväxtverkets undersökning Företagens villkor och verklighet uppges även svårigheter med finansiering och brist på egen tid vara betydande hinder för innovationsarbetet.

Andelen medelstora företag som räknar sig själva som innovativa i länet ligger nära riksgenomsnittet, 53 procent. Det är dock färre än i förhållande till tidigare år. Andelen företag som utvecklat och sålt nya eller väsentligt förbättrade varor under de tre senaste åren, uppgick till 21 procent i såväl länet som i riket. Motsvarande andel för tjänster var i länet 37 procent av företagen jämfört med riksgenomsnittet på 34 procent. Intressant är att 2014 var Västernorrland det län där näst flest patent registrerades.

Regionala utvecklingsstrategin (RUS)

Handlingsplanen för innovation är ett sätt att konkretisera arbetet med att nå målen i den Regionala utvecklingsstrategin (RUS). Västernorrlands RUS Framtid Västernorrland gäller för åren 2011-2020.

Handlingsplanen för innovation utgår från ett av de tre övergripande målen i RUS - att skapa en ”stärkt innovationsförmåga”. Vidare definieras i RUS att ”år 2020 har länet en drivande samverkans- och stödstruktur för ett dynamiskt entreprenörs- och innovationsklimat på hög svensk nivå”. Insatser ska göras till 2020 så att Västernorrland;

- har ett entreprenörskapsklimat som är bland Sveriges bästa med ökande andelar unga företagare
- utmärks av en snabb och konkurrenskraftig övergång från idéer/forskning till hållbart förverkligande
- är känt för sina regionala innovationsmiljöer och utvecklingen av dynamiska nätverk och kluster
- har nått kraftfulla affärsframgångar inom exempelvis en växande energi- och miljöteknikbransch

Innovation är ett brett område som berör många olika ämnesområden. Det kan därför vara relevant att läsa flera av länets RUS-handlingsplaner, till exempel Handlingsplanen för företagande och entreprenörskap.

Handlingsplanen för innovation gäller under de tre närmaste åren, tom 2018 och kommer att uppdateras regelbundet. Den övergripande tidshorisonten är år 2020.

Handlingsplaner

Att arbeta fram konkreta handlingsplaner inom olika områden utifrån den regionala utvecklingsstrategin är ett nytt arbetssätt för länet. Det görs för att tydliggöra vilka insatser som krävs för att uppnå målsättningarna i den Regionala utvecklingsstrategin (RUS). Utöver handlingsplanen för innovation finns det, eller kommer att finnas, handlingsplaner inom fler områden.

RUS – HANDLINGSPLANER

Handlingsplan för företagande och entreprenörskap	Handlingsplan för transportinfrastruktur
Handlingsplan för landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet	Handlingsplan för innovation
Handlingsplan för informations- och kommunikationsteknik (IKT)	Handlingsplan för kompetensförsörjning
Handlingsplan för energi och klimat	Handlingsplan för miljömålen
Handlingsplan för jämställdhet	Handlingsplan för integration

Handlingsplanerna kommer att vara styrande för finansiering från anslag för regional tillväxt och vägledande för stöd från regionalfonden, socialfonden samt Interreg med flera.

Tillvägagångssätt

Handlingsplanen för innovation har tagits fram i bred samverkan med länets aktörer. Workshops har hållits inom ramen för projektet IRIS, med delfinansiering från Tillväxtverket. Kommuner, landsting, aktörer i innovationsstödsystemet och andra organisationer har deltagit aktivt. Utifrån nämnda workshops har en lista på prioriterade aktiviteter tagits fram i samarbete med arbetsgruppen för IRIS-projektet och handlingsplanen har sedan gått på remiss till berörda aktörer i länet.

Prioriterade områden och aktiviteter för fortsatt utveckling

Prioriteringar av områden och aktiviteter är ett resultat av en bred samverkansprocess, som beskrivet ovan.

I arbetet med framtagandet av handlingsplanen har länets innovationsaktörer identifierat de övertygelser som utgör grunden för innovationsarbetet i Västernorrland:

- Innovation sker både inom styrkeområden och ute på arbetsplatserna. Vi som ska ge stöd åt detta måste fokusera både på spets som bredd i innovationsarbetet.
- Innovation kan uppstå överallt i samhället. Vi tror på att skapa en kultur som välkomnar olikheter och bejakar mångfald. Vi är övertygade om att tillåta och lära av misslyckanden, är en förutsättning för innovation.
- Det är människan som driver innovation och är viktigast i detta arbete. Vårt jobb är att skapa attraktiva miljöer och strukturer för att möjliggöra detta.
- Samverkan är bra, men samhandling är bättre! Vi tror att tematisk samverkan och samhandling är viktigare än geografisk.
- Vi tror på ett ledarskap som vågar fokusera på och skapar förutsättningar för långsiktigt hållbara lösningar. Det är vårt ansvar att medverka till detta.

I sammanställningar nedan anges de prioriterade aktiviteter som identifierats för att nå de satta målen.

Så läser du tabellen:

Överskriften i varje tabell är ett mål identifierat i RUS relaterat till innovation.

Kolumnen **AKTIVITET** anger de aktiviteter som prioriterats gemensamt. Under aktiviteten anges detaljerad inriktning på aktiviteten och i vissa fall kriterier som ska uppfyllas för att det ska utgöra en aktivitet.

ANSVARIG/DELAKTIG visar vilka aktörer som tänker driva eller delta i att driva aktiviteter/projekt inom området. Organisationer i fet stil avser att initiera och leda projekt inom aktiviteten.

Observera att detta inte är en slutgiltig lista. Andra aktörer som vill driva projekt eller delta i de identifierade aktiviteterna är välkomna att göra så.

År 2020 har länet drivande samverkans- och stödstrukturer för ett dynamiskt entreprenörs- och innovationsklimat på hög svensk nivå

Mål 1: Ett entreprenörskapsklimat som är bland Sveriges bästa med ökande andelar unga företagare (Fokus innovation, aktiviteter för företagande finns i den handlingsplanen)

AKTIVITET	ANSVARIG (PROJEKTÄGARE)/-DELAKTIG
<p>1. Innovation i undervisningen, grundskola:</p> <ul style="list-style-type: none"> För att främja innovativt tänkande hos barn Bygga på bra exempel 	<p>Technichus Coompanion Sundsvalls kommun Örnsköldsviks kommun Sollefteå kommun</p>
<p>2. Satsa på innovation för unga i befintliga aktiviteter:</p> <ul style="list-style-type: none"> Exempelvis UF, Future youth camp, sommarlovsentreprenör Coachning 	<p>Technichus Bron Coompanion Design i Västernorrland Sundsvalls kommun Härnösands kommun Örnsköldsviks kommun Sollefteå kommun</p>
<p>3. Insatser som skapar bättre förutsättningar för innovatörer:</p> <ul style="list-style-type: none"> Möjligheter att arbeta med innovation och behålla jobbet (till exempel idé-/innovationsluss, spin along, innovatörlön, innovationsstöd till forskare och studenter 	<p>Almi BioBusiness Arena Sundsvalls kommun Örnsköldsviks kommun Härnösands kommun Sollefteå kommun Technichus Mittuniversitetet</p>
<p>4. Vidareutveckling av mentorskap:</p> <ul style="list-style-type: none"> Individuellt stöd till nya innovatörer från erfarna För nya målgrupper, ex utlandsfödda Mentorprogram för studenter 	<p>Åkroken Business Incubator Almi Bio Business Arena Bron Sundsvalls kommun Sollefteå kommun Technichus Mittuniversitetet</p>
<p>5. Satsningar på attraktivitet för att locka idébärare att komma till/stanna i länet:</p> <ul style="list-style-type: none"> Aktiviteter för att sätta samman erbjudanden till målgrupper för att visa attraktivt arbets- och livsvillkor med Tydlig koppling innovation 	<p>Design i Västernorrland Sundsvalls kommun Bron BioBusiness Arena Örnsköldsviks kommun Sollefteå kommun</p>

Mål 2: Utmärks av en snabb och konkurrenskraftig övergång från idéer/forskning till hållbart förverkligande

AKTIVITET	ANSVARIG (PROJEKTÄGARE)/-DELAKTIG
<p>1. Satsningar på prototyp- och testmiljöer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ska skapas i samverkan och vara öppna och tillgängliga • Utifrån behovsanalyser i olika grupper/nivåer • Prioritering av aktörer/områden som visat styrka och kan påvisa kompetens 	<p>Åkroken Science park Coompanion BioBusiness Arena Design i Västernorrland Sundsvalls kommun SP Processum Härnösands kommun Härnösands energipark Landstinget Västernorrland Bron Technichus Örnsköldsviks kommun Sollefteå kommun</p>
<p>2. Skapa förutsättningar för att kommersialisera forskning/innovationer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Incitament för forskare att kommersialisera eller låta entreprenör kommersialisera • Aktiviteter för att värdera kommersialiseringspotential (SWAT-team) • Finansiering för kommersialisering utifrån identifierade behov 	<p>Åkroken Science park Bron Almi Coompanion, Winnet, BioBusiness Arena Sundsvalls kommun Örnsköldsviks kommun SP Processum Härnösands kommun Sollefteå kommun Landstinget Västernorrland Mittuniversitetet</p>
<p>3. Stärka relationerna mellan aktörerna i innovationsstödsystemet samt i och mellan regioner</p>	<p>Länsstyrelsen MIUN Sundsvalls kommun SP Processum BioBusiness Arena Örnsköldsviks kommun Sollefteå kommun Landstinget Västernorrland</p>
<p>4. Innovation i offentlig sektor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Insatser för att ta till vara på innovationer bland anställda • Insatser för att frigöra tid att utveckla innovation 	<p>Landstinget Västernorrland BioBusiness Arena Design i Västernorrland Sundsvalls kommun Örnsköldsviks kommun Sollefteå kommun Bron Technichus</p>
<p>5. Social innovation:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kopplat till stora samhällsutmaningar • Alternativa finansieringsmöjligheter • Processer för att identifiera/lyfta sociala innovationer 	<p>Åkroken Business Incubator Coompanion Sundsvalls kommun Technichus Winnet Härnösands kommun Landstinget Västernorrland Örnsköldsviks kommun Sollefteå kommun</p>

Mål 3: Är känt för sina regionala innovationsmiljöer och utvecklingen av dynamiska nätverk och kluster

AKTIVITET	ANSVARIG (PROJEKTÄGARE)/-DELAKTIG
<p>1. Visualisera en gemensam modell för regionens (kluster) nätverk och dess mognad. Inklusive omvärldsanalys</p>	<p>Länsstyrelsen Coompanion BioBusiness Arena Bron Almi SP Processum Örnsköldsviks kommun Sundsvalls kommun Härnösands kommun Sollefteå kommun Technichus Landstinget Västernorrland</p>
<p>2. Kommunikationsstrategi och plan kopplat till gemensam modell:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identifiera målgrupper • För att bidra till samsyn och transparens • Kommunicera det vi är bra på • Lyfta bra exempel • Information och stöd till andra aktörer för investeringar och rekryteringar 	<p>Länsstyrelsen Sundsvalls kommun Örnsköldsviks kommun Härnösands kommun Sollefteå kommun Bron SP Processum Almi Coompanion BioBusiness Arena Technichus Landstinget Västernorrland</p>
<p>3. Triple/quadruple helix-samverkan (offentligt, näringsliv, FoU och civilsamhälle)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Öppna arenor/mötesplatser - fysisk miljö, som främjar innovation (ej värderande) exempelvis Grönborgs kreativa center • Arenor för återkommande möten mellan regioner och länder exempelvis digitala/visuella kommunikationsplattformar 	<p>Åkroken science park, Bron Bio Business arena Almi Mittuniversitetet Sundsvalls kommun, Coompanion BioBusiness Arena Bron SP Processum Härnösands kommun Sollefteå kommun Landstinget Västernorrland Technichus</p>
<p>4. Informationsinsatser riktade till regionala utvecklingsaktörer inklusive politik, för att främja den regionala innovationsförmågan</p>	<p>MIUN Winnet Coompanion, BioBusiness Arena Sundsvalls kommun Bron SP Processum Härnösands kommun Sollefteå kommun Almi Länsstyrelsen Landstinget Västernorrland</p>

AKTIVITET**ANSVARIG (PROJEKTÄGARE)/-
DELAKTIG****5. Insatser för nätverk/organisationer för att nå innovativ spets:**

- Gäller både befintliga och nya företag
- Finansiering och stöd till navfunktioner baserat på mognad och potential
- Incitament för att skapa nätverk i funktionella regioner
- Gemensamma utvecklingsprogram för innovationssystemens aktörer till exempel: affärsutvecklingsprogram, lärande om modeller och infrastruktur
- Identifiera faktorer och gemensamma aktiviteter som stödjer innovationsförmågan

Åkroken science park
Almi
Landstinget Västernorrland
Sundsvalls kommun
Bron
Örnsköldsviks kommun
Sollefteå kommun

Mål 4: Har nått kraftfulla affärsframgångar inom exempelvis en växande energi- och miljöteknikbransch

AKTIVITET	ANSVARIG (PROJEKTÄGARE)/-DELAKTIG
1. Stödja regional inkubator	Kommuner Länsstyrelsen SP Processum Almi
2. Företagsstöd för innovation (såddfinansiering) <ul style="list-style-type: none"> • för olika branscher, inklusive nya branscher 	Almi Coompanion BioBusiness Arena Sundsvalls kommun Sollefteå kommun
3. Sporra de bästa för att till att bli ännu bättre <ul style="list-style-type: none"> • Initiativ på länsnivå, till exempel "regional elitserie" 	BioBusiness Arena Sundsvalls kommun Almi Örnsköldsviks kommun
4. Innovationsupphandling <ul style="list-style-type: none"> • För gemensamt lärande 	Åkroken Science park Länsstyrelsen Winnet Coompanion, BioBusiness Arena Sundsvalls kommun Örnsköldsviks kommun Härnösands kommun Sollefteå kommun Bron
5. Skapa innovativa möjligheter för kompetensväxling/utveckling vid produktionsförändring eller ändrad produktionsinriktning (på grund av innovation)	BioBusiness Arena Bron Sollefteå kommun
6. Utveckling av affärsmodeller för nya branscher/områden eller kombinationer av branscher/områden	Åkroken Science park Almi BioBusiness Arena Coompanion, Design i Västernorrland Härnösands kommun Sundsvalls kommun Örnsköldsviks kommun Sollefteå kommun Bron Technichus

Bilaga 1: Inbjudna organisationer

ORGANISATION	DELTOG I WORKSHOP 1	DELTOG I WORKSHOP 2
Sollefteå kommun		X
Timrå kommun		
Örnsköldsviks kommun	X	X
Ånge kommun	X	
Härnösands kommun	X	
Kramfors kommun	X	X
Sundsvalls kommun		X
Kommunförbundet Västernorrland		X
Almi mitt	X	
Företagarna		
Winnet Västernorrland	X	X
Åkroken Science Park	X	X
SP Processum	X	X
Ung Företagsamhet		
Coompanion		X
Nyföretagarcentrum		
Landstinget Västernorrland	X	X
Technichus	X	X
Handelskammaren		X
Mittuniversitetet	X	
Design i Västernorrland	X	X
LRF		
Hushållningssällskapet		
Arbetsförmedlingen		
Bron innovation	X	
Fiber Optic Valley		

ORGANISATION	DELTOG I WORKSHOP 1	DELTOG I WORKSHOP 2
Idélaget, Sundsvalls uppfinnarförening		
SamInvest		
STUIF: Sundsvall Timrå, uppfinnare- och innovationsförening		
Idéforum, Örnsköldsvik		
Idélaget, Sundsvalls uppfinnarförening		

**REGIONAL UTVECKLINGSSTRATEGI
FRAMTID VÄSTERNORRLAND 2020**

År 2020 ska vi nå målen i den regionala utvecklingsstrategin

Det här är en handlingsplan som identifierar hur vi i Västernorrland tillsammans ska nå de mål som finns uppsatta i den regionala utvecklingsstrategin, RUS. Planen är framtagen i bred samverkan med aktörer i länet. Länsstyrelsen har ansvar för den regionala utvecklingsstrategin och samordnar och publicerar därför handlingsplanerna.

Handlingsplanen är ett verktyg för länsstyrelsens prioriteringar av projektansökningar och listar aktiviteter kopplade till strategins mål.

På vår webb kan du läsa mer om RUS och handlingsplanerna som ingår i den.

**Länsstyrelsen
Västernorrland**